

Ziekten en plagen bij de boomverzorger

ANNEMIEK VAN LOON, DE BOMENCONSULENT
FOTO'S: VHG

Boomverzorgers hebben het graag over het vak. Welke ziekten en welke plagen gaan, en welke komen eraan? Bij bomen welteverstaan. Dat wat de boomverzorger zelf plaagt, wordt liever weggewimpeld. Jonge vakgenoten zien vaak geen gevaren, maar toch kan het geen kwaad om de risico's eens op een rijtje te zetten. Want zoals we allemaal weten, de veterane fase kán heel mooi zijn, en zelfs langer duren dan de jeugdfase. Tenminste, als de uitgangssituatie goed is geweest.

De boomverzorging staat bekend als een zware en risicovolle beroepstak. Er wordt veel geklommen en op hoogte moet een kettingzaag gehanteerd worden. Op de grond wordt er gesleept met takken en worden bomen geplant. Er wordt gebruik gemaakt van versnipperaars, stobbenfrozen, graafmachines en hoogwerkers. Dit brengt risico's op letsel en ook veel lawaai met zich mee. In de loop der jaren is het materieel lichter en beter hanteerbaar geworden en zijn veel veiligheidsaspecten goed ingeburgerd. Klimuitrusting wordt gekeurd en het dragen van een zaagbroek en helm is in de loop der jaren gemeengoed geworden bij de echte professional; zonder helm in of onder een boom heb je waarschijnlijk weinig van waarde in de schedelpan. Waar kunnen we dan nog winst behalen?

Risico-inventarisatie en -evaluatie (RIE)

Stigas (Stichting gezondheidszorg agrarische en groene sectoren) is een bekende binnen de branche als het om veiligheid en gezondheid gaat. Stigas heeft voor de agrarische en groene branches een RIE (Risico-inventarisatie en -evaluatie) beschikbaar op haar website www.stigas.nl. Binnenkort verschijnt een vernieuwde RIE voor bos- en natuurbeheer. Online kunnen hier de risico's en aandachtspunten binnen het bedrijf in beeld gebracht worden. Voor werkgevers met vast personeel is het uitvoeren van een RIE verplicht. Vanaf 25 werknemers is bovendien toetsing door een Stigasadviseur verplicht. Voor zelfstandigen zonder vast personeel maar met meewerkende familieleden, bezoekers of seizoenskrachten, is er het zelfstandigenpakket om aan de wettelijke verplichtingen te voldoen.

Dat wat de boomverzorger zelf plaagt, wordt liever weggewimpeld

Arbeidsverzuim en letsel voorkomen is voor zowel werkgever als werknemer een must

De online risico-inventarisatie is overigens meer dan een checklist. Op alle onderdelen wordt een toelichting gegeven, zodat je weer helemaal bij bent. Ook voor werknemers is het daarom een nuttige website. Want sta jij dagelijks bij het volgende stil?

Draag armbescherming bij tophandlezagen: volgens de gebruikshandleiding moeten dit soort zagen met twee handen vastgehouden worden, maar ze zijn ook met één hand te bedienen. Dat houdt in dat de andere hand vrij is. Erg handig, maar daardoor bestaat ook een groter risico om geraakt te worden door de (nog) draaiende ketting.

Handgedragen gereedschap: een goede werkhouding en een goede afstelling van het materieel zijn een vereiste om verantwoord te kunnen werken met een motorkettingzaag. Niet iedereen is hetzelfde en kan evenveel aan, maar wist je dat de richtlijn voor de werkduur met een lichte motorkettingzaag (4 à 5 kg) ligt op maximaal 5 uur per dag? Omgang met een zwaardere machine (6 à 7 kg) moet beperkt blijven tot 3 uur. Het is niet zozeer het gewicht, als wel zijn de trillingen belastend voor het lichaam. Nieuwere technieken weten deze trillingen te beperken.

Heb jij de juiste opleiding voor het vellen van bomen? Er is onderscheid tussen eenvoudige velling, moeilijke velling en zeer moeilijk te vellen/hout onder spanning.

Lange termijn

Arbeidsverzuim en letsel voorkomen is voor zowel de werkgever als de werknemer een must. Voor beide partijen is het ook belangrijk om samen naar de lange termijn te kijken. Scholing speelt hierin een belangrijke rol. Een werknemer draagt zo bij aan de juiste certificeringen binnen het bedrijf en brengt nieuwe kennis in. Daarnaast zorgt het voor persoonlijke ontwikkeling. Binnen de boomverzorging is het weinigen gegeven tot na hun 40ste dagelijks in bomen te werken. Voor de branche is het overigens zaak om de 'veterane boomverzorger' binnen de branche te houden. Want adviseurs, controleurs en werkvoorbereiders met praktijkkennis zijn goud waard.

VAN 'T VAT

JITZE KOPINGA

'Waarom slaat de bliksem bijna nooit in beuken in, maar vaak wel in eiken? Komt dat door de schors, of lijkt het maar zo?'

Er bestaat nog geen afdoende wetenschappelijk onderbouwing voor de volkswijsheid dat beuken minder vaak door de bliksem zouden worden getroffen dan eiken.

Maar de schade door blikseminslag is bij een eik vaak heftiger dan bij een beuk. Dat heeft te maken met zowel de aantrekkelijkheid van een boom voor blikseminslag op een bepaald moment (elektrisch potentiaalverschil) als de weerstand die een ontlading via de boom naar de aarde toe (of andersom, via de aarde naar de atmosfeer) ondervindt. Hierbij spelen onder meer de hoogte van de boom, de dikte en vochtigheid van het bastweefsel (ook door regen) en de manier waarop wortels contact maken met de bodem en eventueel aanwezig grondwater een rol. Vaak geldt daarbij: hoe ruwer de bast, des te meer schade gemiddeld genomen kan ontstaan. 'Gemiddeld', omdat de krachten van bliksemontladingen nogal uiteenlopen. Bomen worden doorgaans minder vaak getroffen dan bijvoorbeeld hoge gebouwen, maar het zijn daarmee nog geen betrouwbare plaatsen om je onder te verschuilen tijdens een onweersbui. Maar, los daarvan, kun je (waardevolle) bomen, evenals gebouwen, redelijk goed beschermen tegen schade door blikseminslag door middel van bliksemgeleiders.

Boombioloog Jitze Kopinga van Kopinga Boomadvies, geeft in elk nummer van Bomen antwoord op een boombiologische vraag. Heb je een vraag? Of wil je reageren op het antwoord van Jitze? Mail je vraag of reactie dan aan de redactie: vakblad@kpb-isa.nl